

Antoni Tàpies compleix 85 anys

Albert Lladó, albert@edicat.cat

Antoni Tàpies compleix 85 anys. Fill de l'advocat Josep Tàpies Mestres, va néixer el 13 de desembre de 1923 a Barcelona, envoltat d'un cercle familiar de llibreters i polítics catalanistes. Per celebrar el seu aniversari i sense parar de treballar ni un moment, la galeria Soledad Lorenzo de Madrid ha exposat la seva obra més recent, amb 17 pintures plenes de símbols del seu univers propi, realitzades amb materials com la fusta, la sorra o la roba. És un bon moment per repassar, encara que sigui de manera resumida, la seva trajectòria com a artista.

Autodidacta

Tàpies va estudiar Dret, però va deixar la carrera abans de llicenciar-se. La seva passió era la pintura i es va formar de manera autodidacta. Sempre s'ha dit que la tisi que va patir als 18 anys, i que el va tenir enllitat al sanatori de Puig d'Olena (1942-1943), va ser el punt d'inflexió a partir del que va decidir quina era la seva veritable vocació. Durant aquells mesos va llegir Nietzsche, Mann i va començar a fer còpies de Van Gogh i Picasso.

Dau al Set

Les seves primeres obres són dibuixos de línies clàssiques però, a poc a poc, es va anar apropant al dadaisme i al surrealisme. El 1948 va fundar, amb Brossa, Cuixart, Tharrats, Ponç, Puig i Cirlot, el grup Dau al Set. El grup es dissol el 1956 però les publicacions que realitzen i els debats entre els diferents intel·lectuals que hi participen fan que es consideri un dels moviments de referència de postguerra.

Informalisme

Antoni Tàpies, en l'àmbit internacional, està considerat com un dels màxims exponents de l'informalisme. La seva obra es reconeix fàcilment perquè utilitza materials que no es consideren artístics i juga, d'aquesta manera, amb cordes, pols de marbre, resines... És el que s'ha anomenat "pintura matèrica", que barreja l'abstracte més pur amb símbols que es van repetint al llarg de la seva trajectòria.

L'informalisme és un moviment que sorgeix a Europa després de la Segona Guerra Mundial i que es caracteritza pel pessimisme, la filosofia existencialista i el destí dolorós de l'home. I és veritat que en Tàpies veiem una constant preocupació pel destí de l'esser humà, però aquest pessimisme, de vegades, es transforma en conceptes com l'amor, l'harmonia o la passió.

París, 1950

Diuen que a tots els artistes els influeix de manera molt potent algun viatge. El cas de Tàpies és clar. Gràcies a una beca del govern francès, viatja a París el 1950. Allí coneix Picasso i Miró, a qui admira des de fa temps. Poc a poc, es va coneixent el seu treball. Dos anys abans, ja havia fet la seva primera exposició en solitari, al I Saló d'octubre de Barcelona i el mateix 1950 aconseguí mostrar les seves pintures al concurs internacional de Pittsbrugh. En els primers anys dels cinquanta comença a exposar a Madrid, Chicago i Nova York. I coneix Michel Tapié, assessor de la galeria Stadler de París, on ha exposat diverses vegades.

Espiritualitat

A Antoni Tàpies no li agrada que el defineixin com un artista abstracte. I és que tot i que la seva pintura té un alt component d'abstracció, com dèiem, és veritat que una part vital de les seves teles són els símbols - que és reconeixen amb molta facilitat- que hi incorpora. Si llegim correctament aquesta simbologia (segurament, no existeix una única lectura), ens trobarem amb un alt component d'espiritualitat. La "X" com a misteri, la "M" com presència constant de la mort, la "A" com el propi jo (d'Antoni) o la "T" de Teresa (la seva dona, a qui dedica moltes pintures). Aquestes i altres al·legories intenten parlar-nos del món interior de l'artista, però també de l'espectador.

No podem oblidar que el pare de Tàpies li va transmetre un fort anticlericalisme i que, alhora, la mare era seguidora d'un catolicisme ortodox. Aquesta aparent contradicció fa que Tàpies cerqui un camí espiritual propi, basant-se en la saviesa oriental i, en especial, en el budisme zen. No és exagerat dir que tota l'obra de Tàpies és un ball entre allò material i allò espiritual, entre el yin i el yang.

Política

A partir de 1970, l'obra de Tàpies agafa connotacions polítiques més evidents. Compromès amb l'antifranquisme (de fet, va ser arrestat i empresonat durant un període breu), participa en el tancament del convent dels Caputxins de Sarrià (1966) i en la marxa a Montserrat per protesta pel procés de Burgos (1970). El seu catalanisme pren protagonisme en les seves pintures, on podem veure les quatre barres a teles com L'esperit català de 1971, o la sèrie de gravats Suite Catalana de 1972. Tàpies fa una lectura del marxisme pròxima a la tradició oriental, sempre amb aquesta dialèctica entre esperit i matèria, i entre individu i societat.

Fundació

La Fundació que porta el seu nom es va obrir, al carrer Aragó número 255 de Barcelona, el 1990. Es tracta d'un edifici situat a l'antiga Editorial Montaner i Simón, obra modernista de Lluís Domènech i Montaner. La seva principal funció és potenciar l'art contemporani però també hi podem trobar moltes obres de l'artista català. Amb una biblioteca i auditori, sens dubte, és un bon lloc per començar a aprofundir en la inacabable trajectòria d'aquest geni universal. Un geni encara viu, tan treballador com sempre, i que ha aconseguit construir un llenguatge propi per

parlar-nos de sentiments que tots experimentem.

Llibres

Parlar d'Antoni Tàpies sempre és arriscat. Amb una obra complexa que supera les 8.000 peces, les diverses interpretacions dels seus treballs fan que un resum de la seva trajectòria sempre sigui incomplet. Per això, si vols conèixer una mica més la seva filosofia, pots llegir alguns dels seus llibres. I és que Tàpies, a part d'artista plàstic, és un excel·lent crític d'art i escriptor.

Alguns llibres:

La pràctica de l'art, 1970.

L'art contra l'estètica, 1982.

La realitat com a art, 1977.

Memòria personal, 1977.

Per un art modern i progressista, 1985.